

Ηγεσία και Σχολική Αποτελεσματικότητα

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥ5	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ηγεσία και Σχολική αποτελεσματικότητα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Σύνολο	3	7,5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:	Υποχρεωτικό		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uth.gr/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τον φοιτητή στην έννοια της ηγεσίας και στη συμβολή της στην αποτελεσματική διοίκηση ενός σχολικού οργανισμού. Θεωρίες και σύγχρονα μοντέλα ηγεσίας, όπως η μετασχηματιστική και η κατανεμημένη ηγεσία θα παρουσιαστούν, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο πώς η ηγεσία μπορεί να προωθήσει τη σχολική αποτελεσματικότητα. Επιπλέον, θα διερευνηθεί η θεωρία του κινήματος της σχολικής αποτελεσματικότητας, θα αναλυθεί ο όρος «σχολική βελτίωση», και η σχέση του με τη σχολική αποτελεσματικότητα και τον ρόλο της ηγεσίας για την ποιοτική αναβάθμιση ενός σχολικού οργανισμού. Παράλληλα, θα εξεταστεί η διασύνδεση της αποτελεσματικότητας με την προώθηση της ευημερίας στη σχολική μονάδα. Τέλος, θα προσεγγιστεί η ηγεσία ως αλλαγή και θα αναπτυχθούν οι έννοιες του «συναισθηματικά ευφυούς οργανισμού», του «οργανισμού που μαθαίνει» και της «ανάπτυξης δεξιοτήτων του οργανισμού», στο πλαίσιο εισαγωγής της αλλαγής και της καινοτομίας στο σχολείο, ενώ, θα παρουσιαστούν οι μετα-ικανότητες και τα κρίσιμα χαρακτηριστικά του αποτελεσματικού ηγέτη.</p>

Αντικειμενικοί στόχοι μαθήματος:

- Να γνωρίσουν οι φοιτητές τις βασικές θεωρίες της ηγεσίας (παραδοσιακές και σύγχρονες).
- Να κατανοήσουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο ασκείται η ηγεσία.
- Να γίνουν κριτικοί στοχαστές των διαφόρων μοντέλων ηγεσίας και της εφαρμογής τους στο σχολικό συγκείμενο.
- Να κατανοήσουν τη σχέση της ηγεσίας με τη σχολική αποτελεσματικότητα.
- Να γνωρίσουν τις βασικές διαστάσεις ενός αποτελεσματικού σχολείου.
- Να εμβαθύνουν στον ρόλο του ηγέτη στη δημιουργία πιο αποτελεσματικών σχολείων.
- Να σκιαγραφήσουν το προφίλ ενός αποτελεσματικού ηγέτη, ειδικότερα σε περίοδο αλλαγών.
- Να προσδιορίσουν τους δείκτες αποτελεσματικότητας ενός σχολείου.
- Να αναφέρουν τα βασικά κριτήρια της διοίκησης ολικής ποιότητας στην εκπαίδευση.
- Να οριοθετήσουν τις δεξιότητες συναισθηματικής νοημοσύνης του διευθυντή και τις διαστάσεις του συναισθηματικά νοήμονος οργανισμού
- Να γνωρίσουν και να ασκηθούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αποτελεσματικότερη άσκηση του ηγετικού τους ρόλου στην εκπαίδευση.

Γενικές Ικανότητες

Κριτική και αναλυτική σκέψη

Ανάλυση μελετών περίπτωσης

Ομαδική συνεργασία

Ικανότητα ορθολογικής λήψης αποφάσεων

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι παρακάτω ενότητες θα καλυφθούν στα πλαίσια του συγκεκριμένου μαθήματος:

- Θεωρίες ηγεσίας (κλασσικές, σύγχρονες, και μεταμοντέρνες)
- Θεωρίες εκπαιδευτικής ηγεσίας
- Ηγεσία εκπαιδευτικών
- Ποιότητα και αποτελεσματικότητα στην εκπαίδευση
- Αποτελεσματικά σχολεία, αποτελεσματικοί ηγέτες (ικανότητες, δεξιότητες, χαρακτηριστικά)
- Δείκτες αποτελεσματικότητας
- Συναισθηματική Νοημοσύνη και προϋποθέσεις δημιουργίας συναισθηματικά νοήμονος οργανισμού

- Ανάπτυξη ταλέντων και επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικού
- Μεντορισμός και καθοδήγηση (coaching) στο σχολείο
- Οργανωσιακή νοηματοδότηση - οργανωσιακή ευημερία και επαγγελματική ευημερία εκπαιδευτικού
- Η θετική οπτική στην εκπαίδευση και η ψυχική ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διά ζώσης και εξ αποστάσεως διδασκαλία		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	προβολή διαφανειών, χρήση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης για την ανάρτηση των υλικών του μαθήματος, των εργασιών των φοιτητών/τριών και την επικοινωνία μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών/τριών, αναζήτηση ηλεκτρονικών περιοδικών και πηγών		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας	Εξαμήνου (ώρες)
	Διάλεξη	36	
	Μελέτη στη διάρκεια του εξαμήνου	146	
	Προετοιμασία για τις εξετάσεις	40	
	Εξέταση μαθήματος	3	
	Σύνολο Μαθήματος	225	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Ατομικές ή ομαδικές εργασίες, ομαδικές παρουσιάσεις.		

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασούλα – Ρέππα, Α., (2008) *Εκπαιδευτική Διοίκηση και Οργανωσιακή Συμπεριφορά*, ΙΩΝ. Ειδικότερα το κεφάλαιο Ηγεσία ενότητα Ηγεσία και Φύλο.

Αθανασούλα – Ρέππα, Α. (2002) “Το ζήτημα των Ίσων Ευκαιριών στην Ελληνική Εκπαιδευτική Διοίκηση: Προβλήματα, Τάσεις και Προοπτικές”. Στα πρακτικά του διεθνούς συνεδρίου, «Η Γυναίκα στην Εκπαιδευτική Διοίκηση», Λευκωσία 2002, που οργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Κύπρου & τον Κυπριακό Όμιλο Εκπαιδευτικής Διοίκησης (Κ.Ο.Ε.Δ.), σελ. 64-77.

Αθανασούλα – Ρέππα, Α., (2011) «Έμφυλη τάξη πραγμάτων» και εκπαιδευτική διοίκηση: κεφ. στο Παπαδάκης, Ν. & Χανιωτάκης, Ν. (επιμ.) *ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ* Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Ι. Πυργιωτάκη, Αθήνα Επίκεντρο. σσ. 956-974.

Αναγνωστοπούλου, Μ., (2001). Τάσεις στην Έρευνα για τον Αποτελεσματικό Διευθυντή, *Τα Εκπαιδευτικά*, σσ. 252- 262.

Δαρβούλης, Α., (2015) *Η διαχείριση του χρόνου των διευθυντών δημοτικών σχολείων και η σχέση της με την αποτελεσματικότητα και την επαγγελματική ικανοποίηση*. Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης, Βόλος.

Καρκανιά, Γ. (2013). *Ο σύλλογος των διδασκόντων ως παράγοντας αποτελεσματικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Αττικής*. Διπλωματική Εργασία. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Αθήνα.

Καψαλής, Α. (2005). Χαρακτηριστικό του καλού σχολείου. Στο Καψαλής Α., (επιμ.), *Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Κασουλίδης, Γ. & Πασιαρδής, Π. (2005). «Τα κακά νέα: ο χρόνος πετά... Τα καλά νέα: Το πηδάλιο είναι στα χέρια σου! Μια μελέτη περίπτωσης της κατανομής του χρόνου ενός διευθυντή Δημοτικού Σχολείου. *Επιστήμες Αγωγής*, 4, 83-104.

Κεραμιδά, Κ. (2014). *Η διαχείριση του χρόνου ως παράγοντας αποδοτικότητας στη σχολική μονάδα: ο ρόλος του σύγχρονου διευθυντή*. Στο 5ο Διεθνές Συνέδριο για την Εκπαιδευτική Πολιτική (EduPolicies 2014), Αθήνα, 26-28 Σεπτεμβρίου 2014.

Κουάλη, Γ. (2012). *Η διαχείριση του χρόνου των διευθυντών δημοτικού σχολείου και η σχέση της με την αποτελεσματικότητα των διευθυντών και με την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από την εργασία τους*. Διδακτορική διατριβή. Λευκωσία: Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Πασιαρδής, Π. & Γ. Πασιαρδή, (2000). *Αποτελεσματικά Σχολεία: Πραγματικότητα ή Ουτοπία*, Τυπωθήτω Γιώργος Δάρδανος, Αθήνα.

Ράπτης, Ν. (2009). Το διδακτικό ωράριο των διευθυντών των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και η επίπτωσή του στην εκπαιδευτική διοικητική αποτελεσματικότητα, *Διοικητική Ενημέρωση*, 50, 99-112.

Σιβροπούλου- Καπλάνη Ι., (2002). Ο Ρόλος του Διευθυντή στα Σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, *Νέα Παιδεία*, Τεύχος 104, σσ. 23- 33.

Στιβακτάκης, Ε., (2005). Χαρακτηριστικά του Αποτελεσματικού Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας στην Α/βάθμια και Β/θμια Εκπαίδευση, *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για τη Διοίκηση Α΄/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης*, Τόμος 1, σσ.170- 184.

Τσαντάκης, Χ. (2014). *Καταμερισμός του εργασιακού χρόνου του διευθυντή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι δυνατότητες ανάπτυξης καινοτόμων προγραμμάτων στο σχολικό περιβάλλον*. Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης, Βόλος.

Χρίστου, Ε. (2010). *Ηγεσία και Διεύθυνση στην Εκπαίδευση: Εμπειρική Διερεύνηση σε Σχολικές Μονάδες της Κύπρου*. Πτυχιακή Μελέτη, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Abu-Nasser, F. M. (2011). Perceptions of Secondary School Principals in Saudi Arabia of Time Management Techniques. *Journal of Instructional Psychology*, 38 (1), 18-22.
- Agasisti, T., Catalano, G., & Sibiano P., (2013). Can schools be autonomous in a centralized educational system? *International Journal of Educational Management*, 27(3), 292-310.
- Adu-Oppong, A. A., Agyin-Birikorang, E., Darko, G. M., & Aikins, E. D. (2014). Time management and administrative effectiveness: lessons for educational administrators. *Global Journal of Interdisciplinary Social Science*, 3 (4), 76-82.
- Alalfy, H. & Elfattah, D. (2014). Time Management as an Approach to secondary Schools Management Development in Egypt. *Excellence International Journal of Education and Research*, 2 (6), 118-132.
- Antonakis, J., Avolio, B. J., & Sivasubramaniam, N. (2003). Context and leadership: An examination of the nine-factor full-range leadership theory using the Multifactor Leadership Questionnaire. *The leadership quarterly*, 14(3), 261-295.
- Athanassoula - Reppa, A., & Koutouzis, M., (2002) Women in Managerial Positions in Greek Education: Evidence of Inequality. *Education Policy Analysis Archives*, 10 (11).
- Bass, B. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York, NY: Free Press.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership*. Psychology Press.
- Bottani, N., Favre, B., 2001. School autonomy and evaluation. *Prospects - Quarterly Review of Comparative Education* 31 (4), 166, issue 120.
- Botha, R. J. (2013). School Principals' Abilities to Manage Time Effectively: A Gender Study in Selected South African Schools. *Gender & Behaviour*, 11(2), 5464-5473.
- Bluedorn, A. C., & Jaussi, K. S. (2008). Leaders, followers, and time. *The Leadership Quarterly*, 19(6), 654-668.
- Bush, T. (2010). *Educational Leadership and Management*. UK: The University of Nottingham.
- Bush, T. & Glover, D. (2003). School Leadership: Concepts & Evidence. *National College for School Leadership, Full report*, 1-42
- Bush, T. (2007). Educational leadership and management: theory, policy and practice. *South African Journal of Education*, 27(3), 391-406.
- Caldwell, B. J. (1992). The principal as leader of the self-managing school in Australia. *Journal of Educational Administration*, 30(3).
- Copland, M.A. (2003). Leadership of inquiry: Building and sustaining capacity for school improvement. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 25, 375-395.
- Chang, A., & Nguyen, L. T. (2011). The mediating effects of time structure on the relationships between time management behaviour, job satisfaction, and psychological well-being. *Australian Journal of Psychology*, 63(4), 187-197.

Cuban, L. (1988), *The Managerial Imperative and the Practice of Leadership in Schools*. Albany, NY, State University of New York Press.

Elmore, R. (2000). *Building a New Structure for School Leadership*. Washington, D.C.: Albert Shanker Institute.

Eliofotou –Menon, M., and Athanasoula- Reppa A., (2011) Job satisfaction among Secondary School Teachers: The Role of Gender and Experience. *School Leadership and Management* P.C.P vol. 31 issue 5/2011 pp. 435 -450.

Fitzisimons, D. James, K.T., Denyer, D. (2011). Alternative approaches for studying shared and distributed leadership. *International Journal of Management Reviews*, Vol. 13, Issue 13, 312-328.

Ghamrawi, N., & Al-Jammal, K. (2013). Time Flies – A statement that best applies to school principal, *British Journal of Education*, 1 (1), 52-66.

Grissom, J. A., Loeb, S., & Master, B. (2013). Effective Instructional Time Use for School Leaders: Longitudinal Evidence from Observations of Principals. *Educational Researcher*, 42(8), 433-444.

Goldman, E. (1998). The Significance of Leadership Style. *Educational leadership*, 55(7), 20-22.

Hallinger, P. & Heck, R. (2009). In Harris, A. (Ed.). *Distributed leadership: Different perspectives*. Netherlands: Springer. (pre-published version).

Hargreaves, A. & Fink, D. (2006). *Sustainable Leadership*. San Fransisco: Jossey-Bass Harber, C., & Trafford, B. (1999). Democratic Management and School Effectiveness in Two Countries A Case of Pupil Participation. *Educational Management Administration & Leadership*, 27(1), 45-54.

Häfner, A., Stock, A., Pinneker, L., & Ströhle, S. (2014). Stress prevention through a time management training intervention: an experimental study. *Educational Psychology*, 34(3), 403-416.

Hornig, E. L., Klasik, D., & Loeb, S. (2010). Principal's time use and school effectiveness. *American Journal of Education*, 116 (4), 491-523.

Harris, A., & Spillane, J. (2008). Distributed leadership through the looking glass. *Management in Education*, 22(1), 31.

Leithwood, K., & Riehl, C. (2003). What do we really know about successful school leadership? Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago.

Lazaridou, A., Athanasoula-Reppa, A., & Fris, J. (2008) Stress among Greek and Cypriot University Administrators: An exploratory study. *Journal of Higher Education Policy and Management*, v. 30 (1), pp. 87-98.

Lazaridou, A. & Iordanides, G. (2011). Principals' role in achieving school effectiveness. *International Studies in Educational Administration*, 39, v.3, p. 3-19

Lyman, L., Athanasoula – Reppa A., and Lazaridou A., (2009) «Leadership, Change and Gender: Reflections of Greek and U.S. Women Leaders», chapter in: Sobehart (ed.) *Women Leading*

Education across the Continents – Sharing the Spirit, Fanning the Flame. *Rowman & Littlefield Education* (pp. 115- 127)

Northouse, P. G. (2016). *Leadership. Theory and Practice* (7th edition). Sage: London.

Silns, H. and Mulford, B. (2003). Leadership and School Results. *International Handbook of Educational Administration*. Dordrecht: Kluwer.

Spillane, J.P., Halverson, R. & Diamond, J.B. (2004) Towards a theory of leadership practice: a distributed perspective. *Journal of Curriculum Studies*, 36(1,) 3–34

Simkins, T. (2005). ‘Leadership in Education: “What works” or “What makes sense”?’ *Educational Management Administration and Leadership* 33(1), 9–26.

Tavakoli, H. M., Tavakoli, A. M., & Pouresmaeil, L. (2013). A Study of the Relationship between Time Management and Job Satisfaction. *International Journals of Research in Organizational Behaviour and Human Resource Management*, 1 (3), 66-74.

Tomlinson, H. (2004). *Educational Leadership. Personal growth for professional development*. London: Sage.

Tsakiri, M.T. (2002). How much ‘managerial’ is the managers’ time? *Spoudai*, 52 (4), University of Piraeus.

Wallace, M. (2002). Modelling Distributed Leadership and Management Effectiveness: Primary School Senior Management Teams in England and Wales. *School Effectiveness and School Improvement* 13(2), 163–86.

Zampetakis, L. A., Bouranta, N., & Moustakis, V. S. (2010). On the relationship between individual creativity and time management. *Thinking Skills and Creativity*, 5 (1), 23-32.